

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього

II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція

***«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ»***

29-30 вересня 2023 року

Україна, Мукачево

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього**

**СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ: ТУРИЗМ,
РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ**

**MODERN TRANSFORMATIONS OF THE SERVICE ECONOMY: TOURISM,
RECREATION AND COMMERCIAL SERVICES**

Збірник тез доповідей
II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
29-30 вересня 2023 року

**Україна, Мукачево
2023**

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)
С91

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 20 жовтня 2023 р.)*

С91

Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачево, 29-30 вересня 2023 р.) / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. Мукачево: МДУ, 2023. 91 с.

***Відповідальний за випуск:** Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

***Технічний редактор:** Надія КАМПОВ – старший викладач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д. психол.н., професор (*голова*); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Маслиган О.О. – д.е.н., професор; Гоблик-Маркович Н.М. – к.е.н., доц.; Папп В.В.– д.е.н., професор; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Кампов Н.С. – ст. викладач.

У збірнику тез за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми сучасної трансформації сервісної економіки. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на пошук інноваційних ідей трансформації туризму, рекреації та інших послуг у постіндустріальній економіці; визначення стратегічних пріоритетів розвитку на регіональному та міжнародному рівнях.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari>

© Мукачівський державний університет, 2023

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму,
2023

Василь ЧМИГА ОСНОВНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ РОБОЧОЇ СИЛИ В ТУРИЗМІ	70
Світлана МИКУЛАНИНЕЦЬ, Богдан ЖИЛЮК АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЯК КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ КРИЗОВИМ СИТУАЦІЯМ	71
Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ, Олександр ВІТВИЦЬКИЙ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ	73
Тетяна ІЛЬТЮ РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ РЕКРЕАЦІЇ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	75
Павло БУШУЄВ НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ХІНТЕРЛАНДІВ КЛАСТЕРІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ	77
Отокар КАСИНЕЦЬ ОРГАНІЗАЦІЯ КРАЄЗНАВЧИХ ЕКСКУРСІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ФАХІВЦЯ З ТУРИЗМУ	79
Надія КАМПОВ, Отокар КАСИНЕЦЬ, ЕТИЧНІ НОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЇВ	80
Олена МАСЛИГАН, Вадим АНТОЛИК, Ганна АНТОЛИК, ПРОПОЗИЦІЇ З АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ	82
Ксенія ХАУСТОВА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ	84
Олександр ДІДОВИЧ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНА СФЕРА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	86
СЕКЦІЯ Психолого-педагогічні аспекти підготовки фахівців у сфері послуг	
Kateryna DZHUNKOVSKA, FORMATION OF SOFT SKILLS OF A SPECIALIST IN THE SERVICE SECTOR	89
Оксана ФЕЄР, Світлана МИКУЛАНИНЕЦЬ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	90
Оксана ФЕЄР ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ	91

[Електронний ресурс]. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління.* 2014. Вип. 2. С. 23-29.

5. Романяк Г. М. Сутність антикризового управління підприємством в умовах нестабільного ринкового середовища. *Наукові записки.* 2016. №1. С. 235-239.

Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ

к.е.н., доцент

доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму

Олександр ВІТВІЦЬКИЙ

аспірант кафедри економіки фінансів

Мукачівський державний університет, Україна

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ

Важливою складовою розвитку економіки держави є сфера туризму та гостинності, що слугує запорукою соціального розвитку добробуту населення. Однак, негативні події останніх років, що включають пандемію COVID-19, повномасштабне вторгнення РФ, дуже негативно вплинули на розвиток сфери обслуговування України. В цих умовах перед вітчизняними туристичними та готельно-ресторанними закладами стоїть складна задача утримати свої позиції на ринку послуг. Активізація підприємницької діяльності в цих умовах відбувається під впливом інноваційних процесів у всіх сферах економіки, але сфера обслуговування потребує особливого підходу до управління. Тому актуальним є визначення сучасних методів управління у сфері туризму та гостинності, що дадуть можливість підприємствам галузі не тільки вижити в складних економічних умовах, а й забезпечити кращі світові стандарти обслуговування.

Методи управління – це сукупність способів і прийомів впливу на колектив працівників та окремих виконавців з метою досягнення встановлених цілей. Слово «метод» – грецького походження (*methodos*), що в перекладі означає спосіб досягнення будь-якої мети) [1]. Через методи управління реалізується основний зміст управлінської діяльності.

Загалом, в системі менеджменту організацій сфери туризму і гостинності можна виокремити примусовий та спонукальний (мотиваційний) методи впливу та управління на підприємстві. Це є водночас взаємопротилежні, але й взаємодоповнюючі методи управління. При застосуванні примусових методів колектив змушується виконувати те, що вимагається керівництвом, а от у другому - кожен працівник сам зацікавлений виконувати доручену роботу, адже сам вмотивований і зацікавлений в результаті. У відповідності до цього можна виділити наступні методи управління:

- регламентуючі – організаційні, адміністративні,
- стимулюючі – економічні, соціально-психологічні [2].

У практиці управління туристичними підприємствами одночасно використовуються різні методи та їх поєднання. На сьогодні не існує єдиного визначення змісту, впливу та класифікації методів управління. Незалежно від способу класифікації всі методи управління логічно доповнюють один одного. В підсумку всі методи зорієнтовані на людей, які виконують різні види робіт.

Продуктивна реалізація економічних методів управління можлива за умови обґрунтованої самостійності методів керівництва. До прикладу, колектив розпоряджається матеріальними фондами, отриманим доходом і реалізує свої економічні інтереси.

У сучасних умовах розвитку ринку послуг туризму та гостинності економічні механізми управління повинні бути зорієнтовані та інтегровані в соціально-економічні програми, що враховують соціально-споживчу адресність надаваних галузевих послуг. Технологія планування, в основі якої лежить нормативний метод, повинна видозмінитись та враховувати взаємовідносини організації з органами управління, з бюджетом.

Слід відмітити, що організаційно-адміністративні методи управління загалом орієнтовані на директивне управління. Однак, в галузі туризму основою повинні виступати організаційні механізми з координацією дій підлеглих в ієрархії управління організації. При цьому, традиційно, організаційно-адміністративні методи управління повинні забезпечувати чіткість, дисциплінованість роботи в колективі та раціонально поєднуватись з економічними методами.

Важливе значення для галузі туризму та гостинності відіграють соціально-психологічні методи управління. В їх основу покладено закони соціології та психології, а вони, як відомо, відіграють принципово важливу роль у сфері послуг, до якої належить туристична індустрія, зокрема в HR-менеджменті.

Соціально-психологічні методи відносяться до інструментів управлінського впливу на персонал і передбачають психологічний вплив на співробітників підприємства, моральне стимулювання, розвиток ініціативи та відповідальності, створення нормального психологічного клімату в колективі тощо [3].

Як наслідок, істотною умовою гармонійного розвитку трудових колективів сфери послуг туризму та гостинності є дотримання принципів психофізіологічної сумісності особистостей та створення сприятливого психологічного клімату, що сприятиме креативному управлінню та розвитку потенціалу працівників.

Отже, розглянувши та узагальнивши складові методи управління, можна відзначити, що сфера туризму та гостинності є унікальною, де поєднуються процеси надання послуг з виробничими складовими. У процесі управління трудовими ресурсами організацій визначено необхідність особливих креативних задатків у працівників галузі, де також економічне управління повинне лаконічно поєднуватись зі соціальними методами управління. Таким чином, за допомогою правильного вибору методу управління забезпечується чітка організація процесу управління і усієї виробничо-економічної діяльності туристичного підприємства.

Список використаних джерел

1. Методи управління. Юридична енциклопедія: [у 6 т.] / ред. кол.: Ю.С.Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. – К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. Т.3: К-М. 792 с.
2. Мандюк Н. Л. Менеджмент у туризмі: навч. посібник / Н. Л. Мандюк, А. М. Манько. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 198 с.
3. Писаревський І.М., Соловійов В.А. Сутність соціально-психологічних методів управління та їх роль у туристичній індустрії. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства» (м. Запоріжжя, 25 листопада 2022 р.). Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022, С.315-317.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>